P7_TA(2014)0063

Ebaausaid kaubandustavasid käsitleva direktiivi rakendamine

Euroopa Parlamendi 4. veebruari 2014. aasta resolutsioon ebaausaid kaubandustavasid käsitleva direktiivi 2005/29/EÜ kohaldamise kohta (2013/2116(INI))

(2017/C 093/05)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul (ebaausate kaubandustavade direktiiv) ([1]),

— võttes arvesse komisjoni aruannet Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Esimene aruanne ebaausate kaubandustavade direktiivi kohaldamise kohta“ (COM(2013)0139),

— võttes arvesse komisjoni teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Ebaausaid kaubandusvõtteid käsitleva direktiivi kohaldamine“ (COM(2013)0138),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. oktoobri 2004. aasta määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (tarbijakaitsealase koostöö määrus) ([2]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiivi 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta ([3]),

— võttes arvesse oma 13. jaanuari 2009. aasta resolutsiooni direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul, ja direktiivi 2006/114/EÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta ülevõtmise, rakendamise ja jõustamise kohta ([4]),

— võttes arvesse oma 15. detsembri 2010. aasta resolutsiooni reklaami mõju kohta tarbija käitumisele ([5]), ja komisjoni 30. märtsil 2011 vastu võetud vastust;

— võttes arvesse siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni tellimusel läbiviidud uuringut „Ebaausate kaubandustavade direktiivi (2005/29/EÜ) ning eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitleva direktiivi (2006/114/EÜ) ülevõtmine ja jõustamine“ ([6]),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 48,

— võttes arvesse siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni raportit ning õiguskomisjoni arvamust (A7-0474/2013),

A. arvestades, et tarbimine on üks olulisi majanduskasvu edendajaid liidus ning sellega seoses on tarbijatel Euroopa majanduses esmatähtis roll;

B. arvestades, et tarbijate ja nende õiguste kaitse on üks liidu põhiväärtusi;

C. arvestades, et direktiiv 2005/29/EÜ ebaausate kaubandustavade kohta on peamine ELi õigusakt, millega reguleeritakse eksitava reklaami ja muude ebaausate tavade kasutamist ettevõtjate ja tarbijate vahelistes tehingutes;

([1]) ELT L 149, 11.6.2005, lk 22.
([2]) ELT L 364, 9.12.2004, lk 1.
([3]) EÜT L 166, 11.6.1998, lk 51.
([4]) ELT C 46 E, 24.2.2010, lk 26.
([5]) ELT C 169 E, 15.6.2012, lk 58.
([6]) IP/A/IMCO/NT/2008-16.

Teisipäev, 4. veebruar 2014

D. arvestades, et ühtset turgu käsitleva klausli kaudu on nimetatud direktiivi eesmärk tagada tarbijakaitse kõrge tase kogu liidus ja suurendada tarbijate usaldust ühtse turu vastu, kindlustades samal ajal ettevõtjatele olulise õiguskindluse ja vähendades piiriülest kaubandust piiravaid takistusi;

E. arvestades, et direktiivi 2005/29/EÜ kohaldamine tekitab olulisi erinevusi liikmesriikide vahel;

F. arvestades, et ajutiste erandite kehtivus, mis võimaldab liikmesriikidel jätkata direktiivi sätetest piiravamate või rangemate siseriiklike sätete kohaldamist ja muudes liidu õigusaktides sisalduvate minimaalse ühtlustamise klauslite rakendamist, lõppes 12. juunil 2013;

G. arvestades, et liikmesriigid võivad soovi korral laiendada nimetatud direktiivi kohaldamist ka ettevõtjatevahelistele tehingutele ning et praeguseks on kõigest neli neist otsustanud sellise valiku kasuks;

H. arvestades, et komisjon on teatanud, et esitab lähiajal ettepaneku direktiivi 2006/114/EÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta läbivaatamiseks seoses ettevõtjatevaheliste tehingutega;

I. arvestades, et digitaalmajanduse areng ja kõik selle tehnoloogilised rakendused on põhjalikult muutnud seda, kuidas tarbijad oste sooritavad ja ettevõtjad oma tooteid ja teenuseid reklaamivad ning müüvad;

J. arvestades, et õigused, mis on Euroopa tarbijatel, on jäetud endiselt tähelepanuta teatud ettevõtete, eriti väiksemate ettevõtete ja paljude tarbijate poolt;

K. arvestades, et on vaja tugevdada tarbijaorganisatsioonide rolli ja võimaldada neil suurendada oma suutlikkust;

1. rõhutab nimetatud direktiiviga kehtestatud õigusakti tõhusust ning selle olulisust tarbijate ja ettevõtjate enesekindlamaks muutumisel siseturu tehingute suhtes, eelkõige seoses piiriüleste tehingutega, ning ettevõtjatele suurema õiguskindluse tagamisel ja tarbijakaitse tugevdamisele kaasa aitamisel Euroopa Liidus; tuletab meelde, et direktiivi erineva kohaldamisega kaasneb oht vähendada direktiivi reguleerimisala ulatust;

2. avaldab kahetsust, et hoolimata direktiivi 2006/114/EÜ sätetest, mille eesmärk on võidelda reklaamiga seotud eksitavate tavade vastu ettevõtjatevaheliste tehingute valdkonnas, on teatud sellised tavad, näiteks eelkõige nn kataloogipettused, endiselt kasutusel; võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse esitada lähiajal ettepanek direktiivi 2006/114/EÜ muutmiseks seoses ettevõtjatevaheliste tehingutega, et nende tavade vastu tõhusamini võidelda; soovitab, et komisjon võiks seda arvestades kaaluda direktiivi 2006/114/EÜ jaoks sellise eesmärgistatud musta nimekirja plusse, mis hõlmab kaubandustavasid, mida tuleb ettevõtjatevahelistes tehingutes pidada igal juhul ebaausateks, sarnaselt nimekirjaga, mis on juba olemas direktiivis 2005/29/EÜ; ei pea siiski asjakohaseks, et direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtjate ja tarbijate vahelisi tehinguid, reguleerimisala laiendatakse automaatselt ettevõtjatevahelistele ebaausatele kaubandustavadele;

3. palub komisjonil selgitada direktiivide 2005/29/EÜ ja 2006/114/EÜ omavahelist seost, et tagada kõigi liidu ettevõtjate, eelkõige tarbijate ja VKEde kõrgetasemeline kaitse eksitavate või ebaausate tavade vastu ja seega suurendada usaldust siseturul;

4. on seisukohal, et kinnisvara- ja finantsteenuste sektori jaoks ettenähtud erandid on õigustatud ja on asjakohane, et need säilitatakse;

5. on seisukohal, et praeguses etapis ei oleks asjakohane laiendada I lisas toodud musta nimekirja; kutsub siiski komisjoni üles koostama nimekirja tavadest, mida siseriiklikud ametiasutused on direktiivi üldpõhimõtete mõistes määratlenud ebaõiglastena, et hinnata, kas selline laiendamine oleks tulevikus soovitav;

6. märgib, et teatud tarbija ja ettevõtja vahelistes tehinguvormides võivad tarbijad olla ebaausa kaubandustava ohvrid, näiteks toote müümisel kauplejale; kutsub komisjoni üles sedalaadi probleeme uurima ja võtma vajaduse korral kasutusele eesmärgistatud ja praktilised abinõud, mis muu hulgas võivad sisaldada ebaausaid kaubandustavasid käsitleva direktiivi 2005/29/EÜ sätete paindlikumaid tõlgendusi, ja mida võiks selgitada komisjoni suunistes kõnealuse direktiivi kohaldamise kohta;

7. tuletab meelde, et alates 12. juunist 2013 ei või liikmesriigid enam ajutiste erandite raamistikus säilitatud sätteid kasutada; kutsub sellega seoses liikmesriike üles hakkama võimalikult kiiresti järgima kõnealuse direktiivi sätteid; samal ajal kutsub komisjoni üles viima läbi uurimust, kuidas liikmesriigid on direktiivi üle võtnud eelkõige seoses riiklike keeldudega, mis ei ole kantud I lisasse, ja esitama 2 aasta jooksul Euroopa Parlamendile ja koostama nõukogule selle taotluse kohta uue põhjaliku raporti, mis sisaldab analüüsi ühenduse tarbijakaitsega seonduvate õigusaktide edasise ühtlustamise ja lihtsustamise ulatuse kohta ning ettepanekuid vajalike meetmete võtmise kohta ühenduse tasandil, et tagada kõrgetasemeline tarbijakaitse säilimine;

8. kinnitab veel kord, kui oluline ja absoluutselt vajalik on, et liikmesriigid rakendaksid direktiivi täielikult, ühetaoliselt ja korrektselt, et kõrvaldada piiriüleselt tegutsevate ettevõtete jaoks õiguslik ja operatiivne ebakindlus; märgib murelikult, et seoses direktiivi ebaõige ülevõtmisega oleks komisjon pidanud 2011.–2012. aastal mitmes liikmesriigis kasutama konsulteerimissüsteemi „EU Pilot"; kutsub liikmesriike üles toetama jõustamist riiklikul tasandil kõikide kättesaadavate vahenditega, eriti piisavate ressurssidega; rõhutab käesoleva direktiivi rakendamise eest vastutavate riikide asutuste vahelise koostöö tõhustamise keskset rolli ning struktureeritud dialoogi arendamise olulisust riigiasutuste ja teiste sidusrühmade, eelkõige tarbijate ühenduste vahel;

9. märgib, et pärast direktiivi jõustamistähtaega 2007. aastal on esinenud palju juhtumeid, mille puhul liikmesriigid põhilisi sätteid, eriti keelatud, eksitavate ja agressiivsete kaubandustavade musta nimekirja, ei rakenda või kohaldata nõuetekohaselt; ergutab seepärast komisjoni jätkama direktiivi kohaldamise tähelepanelikku jälgimist ning vajaduse korral kaebama vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule kohtusse need liikmesriigid, kes seda direktiivi rikuvad, seda ei rakenda või ei kohalda seda nõuetekohaselt; nõuab eelkõige, et komisjon leiaks küsimustele, mis on seoses 2011. aastal alustatud konsultatsioonidega endiselt lahendamata, kiiresti lahenduse, tehes seda kas rikkumismenetluste lõpetamise või nendega seoses Euroopa Kohtusse pöördumise teel;

10. toetab komisjoni kavatsust kehtestada loetelu näitajate kohta, mille alusel hinnata liikmesriikide poolt direktiivi rakendamise tõhusust;

11. tunneb heameelt asjaolu üle, et pärast direktiivi ülevõtmist liikmesriikides on piiriülesed ostud kasvanud; tuletab siiski meelde, et oluline on komisjoni ja riiklike ametiasutuste tugevam koostöö ja koordineeritus, et edendada direktiivi rakendamisel tavade ühtlustamist ja et tagada kiire ja tõhus reageerimine; osutab, et erilist tähelepanu tuleks pöörata piiriülese internetimüügi käsitlemisele, eriti juhtudel, kui hinnavõrdluse veebilehel ei ole selgelt avalikustatud kaupleja isikut, kes lehte haldab;

12. kinnitab veel kord, kui oluline on tõhustatud koostöö direktiivi kohaldamise eest vastutavate riiklike asutuste vahel, et saavutada selle täielik kohaldamine ja nõuetekohane rakendamine liikmesriikide poolt; kutsub sellega seoses komisjoni üles jätkama tarbijakaitsealase koostöö määruse reguleerimisala, tulemuslikkuse ja toimimismehhanismide põhjalikku uurimist, mille komisjon on võtnud omale ülesandeks viia lõpule 2014. aasta lõpuks; tunneb sellega seoses heameelt komisjoni hiljuti algatatud avaliku arutelu üle, mis puudutab kõnealuse määruse läbivaatamist ja konsulteerimise kättesaadavust kõigis ELi keeltes; kutsub kaasatud sidusrühmi üles võtma sellest konsulteerimisest osa võtma;

13. rõhutab tarbijakaitsealase koostöö määruse raames läbiviidud lauskontrollide kasulikkust ning kutsub komisjoni üles neid kontrolle edasi arendama ja tugevdama ning laiendama nende ulatust; nõuab tungivalt, et komisjon analüüsiks kogutud andmeid ning komisjoni ja liikmesriikide poolt nende kontrollide tulemusel võetud meetmeid ning et komisjon teeks oma analüüsi avalikuks, võttes samal ajal arvesse vajadust kindlustada sellise teatud tundliku teabe konfidentsiaalsus, mida kasutatakse riikliku tasandi kohtumenetluse raames; kutsub komisjoni üles teavitama oma järeldustest parlamenti ja esitama täiendavalt vajaduse korral ettepanek lisameetmeteks, et parandada siseturu toimimist;

14. nõustub, et tuleks teha edasisi jõupingutusi, et tugevdada ebaausate kaubandustavade direktiivi jõustamist nendest mõjutatud tarbijate suhtes;

15. tunneb muret huvide konfliktide ja selle pärast, et mõningad ettevõtjad kasutavad eksitavalt klientidele ettenähtud kontrollivahendeid ja hinnavõrdluse veebisaite; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni otsuse üle uurida võimalusi, kuidas sellistel platvormidel esitatavat teavet tarbijate jaoks selgemaks muuta;

Teisipäev, 4. veebruar 2014

16. palub komisjoni ja liikmesriike tagada ebaausate kaubandustavade direktiivi nõuetekohane rakendamine eriti seoses eksitava „peidetud" internetireklaamiga sotsiaalvõrgustikes, foorumites või blogides postitatud kommentaaride kujul, mis näiliselt pärineb tarbijatelt endilt, kuid tegelikult on need sõnumid olemuselt reklaam, mille autorid või rahastajad on otseselt või kaudselt ettevõtjad; rõhutab sellise tava kahjulikku mõju tarbijate usaldusele ja konkurentsieeskirjadele; kutsub liikmesriike üles võtma asjakohaseid meetmeid selliste tavade leviku ärahoidmiseks, korraldades muu hulgas teabekampaaniaid, et tarbijaid niisuguste „peidetud" reklaamivormide eest hoiatada, või julgustades selliste foorumivaatlejate/moderaatorite esilekerkimist, kellel on eriväljaõpe ja kes märkavad „peidetud" reklaami;

17. rõhutab, et internetireklaami kiire leviku tõttu tuleb välja töötada asjakohane meetod, mille abil jälgida haavatavate rühmade, eelkõige laste kaitset ja seda, kuidas reklaamifirmad nendeni jõuavad;

18. avaldab kahetsust, et hoolimata kehtivatest ELi õigusaktidest, mis käsitlevad hindu lennutranspordi valdkonnas, ja arvestades 2007. aastal tarbijakaitsealase koostöö määruse raames läbiviidud lauskontrolle lennupileteid müüvate veebilehtede suhtes, on tarbijad selles sektoris endiselt arvukate eksitavate tavade ohvrid, näiteks ei näidata internetis broneerimisel selliseid vältimatuid kulutusi nagu krediit- ja deebetkaardi lisatasud; on mures selle pärast, et järjest rohkem on kaebusi, mis puudutavad internetist pileti ostnud inimesi, kes on langenud IP-aadressi jälgimise ohvriks, mida kasutatakse selleks, et teha kindlaks selle IP-aadressi kaudu internetikasutaja poolt loodud ühenduste arv ning viia hind mingi kauba vastu mitme ühesuguse otsingu kaudu üles näidatud huvi põhjal kunstlikult kõrgele; nõuab, et komisjon uuriks, kui levinud selline meetod on, mis põhjustab kõlvatut konkurentsi ja kujutab endast kasutaja isikuandmete väärkasutust, ja teeks vajaduse korral ettepaneku vastavate tarbijakaitseeeskirjade kohta;

19. on seisukohal, et direktiivi mittejärgimise suhtes kehtestatavad karistused ei tohi olla väiksemad kui ebaausatena või eksitavatena käsitletavatest tavadest saadav kasu; tuletab liikmesriikidele meelde, et direktiivis sätestatakse, et karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad; palub komisjonil koostada ja analüüsida andmeid karistuste kohta, mida liikmesriigid kohaldavad, samuti jõustamissüsteemide tõhususe kohta, eelkõige täitemenetluse keerukuse ja pikkuse osas; kutsub komisjoni üles esitama parlamendile selle analüüsi tulemused;

20. tervitab jõupingutusi, mida komisjon on teinud, et abistada liikmesriike direktiivi ülevõtmisel ja kohaldamisel;

21. tunneb heameelt komisjoni poolt välja töötatud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate siseriiklike õigusaktide ja kohtupraktika andmebaasi üle ja tunnistab, et see on kasulik vahend, mis aitab tarbijatele kättesaadavat teavet täiendada; avaldab kahetsust, et see on kättesaadav üksnes ingliskeelsena; kutsub komisjoni üles suurendama järk-järgult keelte arvu, milles see andmebaas on kättesaadav, ning suurendama selle nähtavust eelkõige ettevõtjate hulgas; kutsub komisjoni üles kaaluma ka lisavahendeid VKEde teadlikkuse parandamiseks ebaausate kaubandustavade kohta;

22. rõhutab komisjoni poolt direktiivi kohaldamise kohta koostatud suuniste olulisust; tervitab komisjoni kavatsust vaadata need suunised läbi 2014. aastaks; julgustab komisjoni töötama läbipaistvalt, konsulteerides sidusrühmade laia ringiga kogu protsessi vältel; kutsub komisjoni üles jätkama selle dokumendi ajakohastamist ja selgitamist edaspidi väga regulaarselt; kutsub liikmesriike üles võtma neid suuniseid arvesse nii palju kui võimalik ja vahetada parimaid tavasid selle täitmise kohta; kutsub komisjoni üles esitama hinnangut tõlgendamis- ja rakendamisraskuste kohta, millega riiklikud asutused ning sidusrühmad direktiivi sätete rakendamisel regulaarselt kokku puutuvad, et hinnata, milliseid aspekte oleks juhendis vaja parandada;

23. rõhutab, et kõnealuse direktiiviga sätestatud maksimaalse ühtlustamise põhimõte tähendab, et siseriiklikud õigusaktid ei tohi kehtestada rangemaid sätteid kui need, mida näeb ette kõnealune direktiiv; rõhutab, et Euroopa Kohus on tõlgendanud seda põhimõtet nii, et komplektina müüki ja muid kaubanduslikke soodustusi, mida Euroopa Kohus käsitleb ebaausate kaubandustavadena ning mis ei esine I lisa mustas nimekirjas, võib keelustada ainult üksikjuhtumite kaupa; rõhutab, et õiguskindluse huvides ning kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamiseks peaks komisjon täpsustama suuniste läbivaatamise raames, millist komplektina müüki ja muid kaubanduslikke soodustusi tuleks pidada ebaseaduslikuks; kutsub komisjoni üles kaaluma müügiedendusele pühendatud seadusandliku ettepaneku vajadust;

24. rõhutab, et valede keskkonnaalaste väidete esitamine on ebaaus tegevus, mis kipub laienema; julgustab komisjoni laiendama suuniste osa, milles selgitatakse ettevõtjatele põhjalikumalt direktiivi kohaldamist; kutsub paralleelselt komisjoni üles uurima algatusi, mida võiks ette võtta, et paremini kaitsta tarbijaid selliste tavade eest;

25. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles parandama ettevõtjate ja tarbijate teadlikkust oma õiguste kohta, et suurendada lugupidamist nende suhtes majandustegevuses osalejate poolt;

26. tuletab meelde, et paljud tarbijad suhtuvad hüvitise nõudmisse vastumeelselt, kui nende makstud summa tundub neile väga väike; rõhutab vajadust suurendada tarbijate teadlikkust toetuse kohta, mida neile võivad pakkuda nii tarbijaühingud kui ka Euroopa tarbijakeskuste võrgustik; rõhutab tarbijaorganisatsioonide tähtsust ennetava meetmena teadlikkuse parandamisel olemasolevate ebaausate kaubandustavade suhtes ning nende organisatsioonide osa ebaausate tavade ohvrite abistamisel, võimaldades tarbijatel nii oma õigused korralikult maksma panna; nõuab tarbijaorganisatsioonide koordineeritud tegevust riiklikul ja Euroopa tasandil, samuti kooskõla riiklike ametiasutuste ja komisjoniga;

27. rõhutab, et tarbijate jaoks on äärmiselt oluline saada kasu tõhusatest, kiiretest ja odavatest õiguskaitsevahenditest; kutsub sellega seoses liikmesriike üles täielikult rakendama direktiivi alternatiivsete vaidluste lahendamise mehhanismide kohta ja määrust internetivaidluste kohtuvälise lahendamise kohta;

28. tuletab meelde kollektiivse hüvitamise mehhanismide tähtsust tarbijate jaoks ja tunneb heameelt komisjoni hiljuti avaldatud soovituse C(2013)3539 ja teatise COM(2013)0401 üle; nõustub, et kollektiivse hüvitamise horisontaalne raamistik väldiks kooskõlastamata ELi valdkonnapõhiste algatuste riski; kutsub liikmesriike üles järgima komisjoni soovitusi kehtestada ühised horisontaalsed põhimõtted, mille rakendamine liikmesriikides aitaks eelkõige piiriüleste juhtumite puhul hinnata, kas on vaja täiendavaid meetmeid, muu hulgas seadusandlikku algatust; rõhutab asjaolu, et ükski lähenemisviis kollektiivsele hüvitamisele ei tohi anda mingit majanduslikku ajendit kuritahtlikuks ühistegevuseks ning iga selline lähenemisviis peab sisaldama asjakohased kaitsemeetmed, et vältida põhjendamatuid nõudeid;

29. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.